

Lausuntoyhteenvedo – luonnos hallituksen esitykseksi laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

1 Lausuntopyyntö

Esitysluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle ajalle 23.6.-6.8.2021

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa ulkoministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, puolustusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sisäministeriön pelastusosastolta, poliisiosastolta, rajavartiolaitos-osastolta, kansainvälisten asioiden yksiköltä sekä kansallisen turvallisuuden yksiköltä, valtioneuvoston oikeuskanslerilta, eduskunnan oikeusasiamieheltä, Korkeimmalta hallinto-oikeudelta, tietosuojavaltuutetulta, lapsiasiavaltuutetulta, yhdenvertaisuusvaltuutetulta, Maahanmuuttovirastolta, Poliisihallitukselta, Suojelupoliisilta, aluehallintovirastoilta, ELY- keskuksilta, Amnesty International Suomen osasto ry:ltä, Ihmisoikeusliitolta, Pakolaisneuvonta ry:ltä, Suomen Asianajajaliitolta, Suomen Kuntaliitolta, Suomen Pakolaisavulta, Suomen Punaiselta Ristiltä ja UNHCR Northern Europelta. Lausuntoja pyydettiin myös seuraavilta kaupungeilta: Espoo, Helsinki, Kajaani, Kotka, Lappeenranta, Oulu, Tampere, Turku ja Vantaa, sekä Vöyrin kunnalta.

Pydyttyä lausuntoa eivät antaneet Itä-Suomen, Lapin, Lounais-Suomen ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastot, Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset, Ihmisoikeusliitto, UNHCR, Kajaanin kaupunki, Vantaan kaupunki ja Vöyrin kunta.

Lausunnonle lähetetty esitysluonnos sisälsi vastaanottolain muutoksen lisäksi ehdotukset lainsäädännön muutokseksi säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annettuun lakiin (116/2002) koskien säilöönottokapasiteetin kasvattamista laajamittaisen maahantulon tilanteessa sekä ulkomaalaislain muutoksen koskien avun saamista Euroopan turvapaikkavirastolta. Nämä ehdotukset poistettiin esityksestä lisävalmisteluun, eikä niitä koskevaa lausuntopalautetta käsitellä tässä yhteenvedossa.

2 Yleistä lausuntojen sisällöstä

Esitettyihin muutoksiin suhtauduttiin lausunnoissa lähes yksinomaan myönteisesti. Muutosten nähtiin selkeyttävän laajamittaiseen maahantuloon varautumista koskevaa sääntelyä.

Annetuissa lausunnoissa ehdotettua maahantuloon varautumisen suunnittelua koskevan tehtävän siirtämistä ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle kannatettiin ja pidettiin perusteltuna, tarpeellisena sekä luontevana. Kaikki ELY-keskukset kannattivat tehtävän siirtoa esityksen mukaisesti lukuun ottamatta Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskuksia, jotka pitivät tärkeänä, että laajamittaiseen maahantuloon varautumisen alueelliset yhteistyöryhmät ja niiden perustaminen säilyvät edelleen ELY-keskuksilla ja että ELY-keskukset vastaavat jatkossakin lakisäätöisestä aluekehittämisestä.

Lausunnoissa korostettiin, että laajamittaiseen maahantuloon varautuminen ja tilanteen hallinta edellyttää alueellisen tiiviin yhteistyön jatkamista ELY-keskusten, aluehallintovirastojen, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa Maahanmuuttoviraston johdolla. Toiminnan käytännön organisoinnissa on tärkeää huomioida poikkihallinnollisesti alueelliset ja paikalliset toimijat ja tiedonkulku sekä jatkumo luvansaaneiden kuntiin ohjaamiseksi. On tärkeää huolehtia siitä, että ELY-keskukset pysyvät vahvana kumppanina mukana vastaanotto toiminnan yhteistyöverkostoissa. Kaikilla toimijoilla tulee olla yhteinen tieto sekä valtakunnallisesta että alueellisesta tilanteesta. Tilannekuvajärjestelmän rakentaminen on tärkeä osa laajamittaisen maahantulon varautumisen kehittämistä.

Useissa lausunnoissa korostettiin sosiaali- ja terveyspalvelujen tärkeää roolia laajamittaiseen maahantuloon varautumisessa ja otettiin esille sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvien vastuiden siirtyminen hyvinvointialueille. Erityisesti kuntien lausunnoissa todettiin, että kuntien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on iso merkitys sille, miten asioita saadaan vietyä eteenpäin myös laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Lausunnoissa korostettiin, että Maahanmuuttoviraston on tehtävä yhteistyötä kuntien kanssa puuttumatta kuitenkaan kuntien itsehallintoon, kun virasto suunnittelee varautumiseen liittyviä toimia kuntien alueella. Hyvinvointialueiden perustaminen ei edellytä ehdotetun vastaanottolain sääntelyn muuttamista hallituksen esityksessä.

3 Varautuminen ja valmiussuunnittelu

Ulkoministeriö

Ulkoministeriö tukee esityksen tavoitteita. Ne selkeyttävät laajamittaiseen maahantuloon varautumista koskevaa sääntelyä. Johtovastuun keskittäminen Maahanmuuttovirastolle on omiaan edistämään tehtävien tehokasta ja tuloksellista hoitamista kansainvälistä suojelua hakevien vastaanoton osalta laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Varautumisen suunnittelu mahdollistaa perusoikeuksien ja Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden paremman huomioon ottamisen kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden osalta.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota esityksen varsin niukkaan perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointiin kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden osalta ja esittää vaikutusarvioinnin laajentamista.

Oikeusministeriö

Vastaanottolain 12 §:ää halutaan selkeyttää siten, että varautumista laajamittaiseen maahantuloon keskitetään enemmän Maahanmuuttovirastoon. Oikeusministeriö katsoo, että esitysluonnoksessa on esitetty asianmukaisia perusteluita muutokselle, mutta sääntely jää niin sisältönsä ja eri toimijoiden osalta avoimeksi vielä jonkin verran avoimeksi. Nyt sääntelyssä todetaan yleisesti, että ”Maahanmuuttovirasto vastaa varautumisesta”.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto

31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Säännöstä olisi syytä täsmentää perustelujen mukaisesti siten, että myös jo itse pykälässä mainittaisiin varautumistehtävään kuuluvat tehtävät, kuten mm. laajamittaisen maahantulon varautumissuunnitelman laadinta, suunnitelman ylläpito sekä muiden viranomaisten ja toimijoiden suunnitelmien yhteensovittaminen sekä varautumiseen liittyvät koulutus- ja harjoitustoiminta.

Koska laajamittaisessa maahantulossa voi olla kyse varsin äkillisestäkin tilanteesta, niin on syytä, että tätä koskevat varautumistehtävät ja niitä koskevat velvollisuudet ilmenevät selkeämmin itse laista ja tilanteeseen pyritään varautumaan etukäteen mm. koulutus- ja harjoitustoiminnan kautta.

Toiseksi esitysluonnoksen perusteluissa kuvataan erilaisia rooleja paikallisille toimijoille, kuten ELY-keskuksille tai aluehallintoviranomaisille, mutta sääntelyn tasolla eri toimijoiden toimivaltasuhteet ja velvollisuudet jäävät nyt avoimeksi. Tältä osin on syytä huomioida, että perustuslakivaliokunta on erityisesti perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat samoin kuin toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (PeVL 9/2014 vp, s. 3). Sääntelyssä tulee pyrkiä välttämään tilannetta, jossa eri toimijoilla on epäselvyyttä heidän velvollisuuksistaan ja toimivallan jakamisesta eri viranomaisten välillä.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö pitää esityksen mukaisia tavoitteita täsmentää laajamittaiseen maahantuloon varautumista koskevaa sääntelyä ja selkeyttää valtakunnallisen ja alueellisen varautumisen koordinaatiota ja suunnittelua tarpeellisina. Maahanmuuttoviraston valmistelu- ja koordinaatoroolia vahvistettaisiin nykyisestä, mikä selkeyttää valtakunnallista vastuujakoa ja tehtäviä. Maahanmuuttovirastolla olisi jatkossa lakiin perustuva tehtävä johtaa laajamittaiseen maahantuloon varautumista ja valmiussuunnittelua kansainvälistä suojelua hakevien vastaanoton osalta.

Tarpeet nykyisen sääntelyn ja menettelyiden vahvistamiselle tulivat ilmeisiksi vuonna 2015 käynnistyneen, ennakoimattoman suuren turvapaikanhakijavirran yhteydessä, kun esimerkiksi alueellinen varautumissuunnittelu osoittautui puutteelliseksi. Vastaanottokeskuspaikkoja hankittiin nopealla aikataululla, jolloin myös niistä aiheutuneet kustannukset muodostuivat tavoitetasoa korkeammiksi. Viranomaisten (Maahanmuuttovirasto, AVI:t, ELY:t, kunnat) välinen yhteistyö ei toiminut odotetulla tavalla ja työnjaossa oli epäselvyyttä. ELY:jen ja kuntien välinen aiesopimusmenettely ei varmistanut tavoitellusti riittävää vastaanottotilakapasiteettia.

Esityksen arvioidaan lisäävän Maahanmuuttoviraston tehtäviä ja kasvattavan viraston työmäärää. Maahanmuuttovirasto on arvioinut, että vastaanottolakiin tehtävien muutosten seurauksena virastolle siirtyvien tehtävien hoitaminen edellyttäisi kolmen henkilötyövuoden lisäystä nykyisiin resursseihin. Pysyvä menonlisäys momentille 26.40.01 olisi 195 000 euroa vuodesta 2022 alkaen.

Vaikka esityksessä katsotaan, että ELY-keskusten tehtävät eivät ole olleet yhtä laajoja kuin mitä Maahanmuuttoviraston tehtäviksi esityksellä tulisi, olisi tehtävien resursointia tarkasteltava kokonaisuutena siten, että siirtyvien tehtävien mukaiset resurssit siirrettäisiin ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle erityisesti sellaisten tehtävien osalta, jotka eivät ole uusia tai laajenemassa. Tehtävienjärjestelyn lähtökohtana tulee olla se, että julkiselle taloudelle tehtävistä aiheutuvat kustannukset eivät nettomääräisesti kasva ratkaisun myötä.

Puolustusministeriö

Puolustusministeriö pitää perusteltuna keskittää laajamittaisen maahantulon tilanteeseen varautuminen ja valmiuden suunnittelu sekä yhteensovittaminen Maahanmuuttovirastolle. On tärkeää kuitenkin tunnistaa ja varata keskittämiseen riittävä resursointi, jotta nyt esitettyyn tavoitteeseen päästään täysimääräisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää perusteltuna ehdotuksia laajamittaiseen maahantuloon varautumisen koordinaatiovastuun ja esitettyjen tehtävien siirrosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta Maahanmuuttovirastolle sekä ehdotusta aiesopimus pohjaisesta käytännöstä luopumisesta samoin kuin kuntien vastaanottokeskusten perustamisveloitteeseen liittyvien säännösten muokkauksia.

Vuoden 2015 tilanteessa alueilta ei ELY-keskusten varautumissuunnitelmien puitteissa löytynyt riittävästi majoituskapasiteettia. Alueellinen valmiussuunnittelu ei näyttänyt toteutuneen vastaanottolain edellyttämällä tavalla. Laajamittaisen maahantulon tilanteessa sopivien ja riittävien tilojen löytyminen on kuitenkin olennaista. Olisi luontevaa, että koordinaatiovastuu siirrettäisiin turvapaikanhakijoiden vastaanotosta vastaavalle Maahanmuuttovirastolle.

On kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että ELY-keskukset pysyvät riittävällä tavalla mukana vastaanotto toiminnan verkostoissa. Ne vastaavat nykylainsäädännön nojalla kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saavien kuntaan osoittamisesta ja kotouttamisen koordinaatiosta alueilla. Näiden tehtävien hoitamiseksi ne tarvitsevat riittävästi ja reaaliaikaisesti tietoa järjestely- ja vastaanottokeskusten perustamisesta ja lakkauttamisista. Keskusten perustamisessa Maahanmuuttovirasto on kokonaiskoordinaation ja osaamisen näkökulmasta oikea taho vastaamaan laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta, joka edellyttää valtakunnallista koordinaatiota ja yhtenäistä toimintamallia. Toiminnan käytännön organisoinnissa on tärkeää kuitenkin huomioida poikkihallinnollisesti alueelliset ja paikalliset toimijat ja tiedonkulku sekä jatkumo luvansaamisen jälkeiseen aikaan. Se edellyttää tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä luvansaaneiden kuntaanohjaamiseksi sekä kotoutumista edistävien palveluiden saatavuuden varmistamiseksi.

Hallituksen esityksessä esitettyjen tehtävien siirto Maahanmuuttovirastolle edellyttäisi esityksen mukaan pysyvää menonlisäystä Maahanmuuttoviraston toimintamenoihin.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Sisäministeriö esittänyt, että esityksen mukaisten tehtävien suorittaminen edellyttäisi 3 htv:n työpanosta, josta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi sisäministeriö esittää 2,5 htv:ta vastaavan summan (163 000 euroa) siirtämistä tehtävien siirrosta johtuen Maahanmuuttoviras-tolle ELY-keskuksilta. Työ- ja elinkeinoministeriö suhtautuu esitykseen kielteisesti ja katsoo, että sisäministeriön arvioima 3 htv:n nettovaikutus tulisi kattaa hakemalla lisäykset budjetista. ELY-keskusten käytössä olevat resurssit laajamittaiseen maahantuloon varautumiseksi ovat olleet erittäin vähäiset ja jakautuneet kaikkiin 15 ELY-keskukseen, eikä esitettyjen uusien tehtävien resursointia voi arvioida maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen yhteydessä tehtyjen laskelmien perusteella, koska kotoutumisen edistämisen alueellisiin rakenteisiin olisi tullut tällöin myös muita suuria muutoksia. Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että laajamittaiseen maahantuloon varautumiseen on kaikkiaan 15 ELY-keskuksessa käytetty yhteensä 0,75 htv:tä, korkeintaan yhteensä 1 htv:n työpanos.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää hallituksen esityksen mukaisesti perusteltuna laajamittaiseen maahantuloon liittyvän varautumisen vastuiden selkiyttämistä viitaten vuoden 2015 laajamittaisen maahantulon tilanteesta saatuihin kokemuksiin. Laajamittainen maahantulo on valtakunnallinen häiriötilanne, johon tulee varautua kansallisesti yhtenäisin periaattein ja kansallisena kokonaisuutena. Tätä tavoitetta hallituksen esityksen voidaan katsoa tukevan. Sosiaali- ja terveysministeriö korostaa, että yhteistyö paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa on keskeistä ja tämä on huomioitu esityksessä säännöksessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota valmisteilla olevaan soteuudistukseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden muutokseen. Sosiaali- ja terveydenhuoltoon tullaan myös perustamaan viisi alueellista valmiuskeskusta, jotka yhteistyössä Sosiaali- ja terveysministeriön kanssa muodostavat kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvan. Esityksessä todetaan, että vastaanottolain muutosten yhteydessä sisäministeriö tulee antamaan ohjeistusta laajamittaiseen maahantuloon varautumiseksi, jossa tulisi huomioida yllä esitetyt muutokset.

Käynnissä oleva koronapandemia on osoittanut haasteet sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöresurssien riittävyydestä laajassa häiriötilanteessa. Erityisesti vastaanottokeskusten perustamiseen liittyen maahanmuuttoviraston tulee jatkossa toimia tiiviissä yhteistyössä sekä kuntien kanssa tilojen osalta, että erityisesti hyvinvointialueiden kanssa, jotta tarvittavan henkilöstön saatavuudesta voidaan varmistua vaarantamatta vastaanottokeskusten sijaintipaikkojen sosiaali- ja terveystalveluiden toimintaa.

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö ilmoitti, että sillä ei ole asiaan lausuttavaa.

Sisäministeriön pelastusosasto

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Pelastusosasto pitää tärkeänä ja kannatettavana, että sääntelyä laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta kehitetään selkeyttämällä valtakunnallisen ja alueellisen varautumisen koordinaatiota ja suunnittelua siirtämällä tehtävä Maahanmuuttovirastolle.

Sisäministeriön poliisiosasto

Poliisiosastoa on kuultu valmistelun aikana ja sillä ei ole lausuttavaa.

Sisäministeriön rajavartio-osasto

Rajavartio-osasto pitää esitystä kannatettavana.

Sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikkö

Ei lausuntoa.

Sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö

Kansallisen turvallisuuden yksikkö pitää luonnosta kokonaisuutena hyvin valmisteltuna ja kattavana. Esitetyt tavoitteet ja säännösmuutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia.

Esityksen mukaan laajamittaiseen maahantuloon varautuminen on sisäministeriön yksi keskeinen strateginen tehtävä, joka tulee kyetä hoitamaan kaikissa oloissa. Kriisivalmiutta on syytä edelleen tehostaa vuosien 2015–2016 aikana koetun maahanmuuttotilanteen jäljiltä, koska toimiva ja resilientti lainsäädäntö luo perustan tilanteen hallinnalle.

Hybridivaikuttaminen on lisääntynyt ja monimuotoistunut ja siitä on tullut aiempaa suurempi turvallisuusuhka. Hybridivaikuttamisen keinoina voidaan käyttää myös muuttoliikettä, pakolaisia tai hybridivaikuttamista toteutettavien maiden kansalaisia muissa maissa. Kuvatun kaltainen hybridivaikuttaminen on kuitenkin mahdollista myös normaalioloissa, minkä vuoksi viranomaisten riittäviin toimintamahdollisuuksiin myös ilman poikkeusoloja tulee kiinnittää huomiota.

Laajamittaisen maahantulon tilanteessa on tärkeää, että häiriötilanne säilyy koko elinkaarensa ajan viranomaisten hallinnassa. Laajamittaisen maahantulon uhkamallissa varautuminen ja tilanteen hallinta edellyttävät monen viranomaisen vahvaa sitoutumista ja tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä kaikilla hallintotasoilla. Moniviranomaistilanteessa kukin viranomainen vastaa omista lakisäätelisistä tehtävistään. Selkeän yhteensovittamis- ja kehittämisvastuun osoittaminen jollekin tasavertaisista toimivaltaisista viranomaisista olisi tarkoituksenmukaista kokonaistilanteen hallinnan ja yhteensovittamisen kannalta.

Kansallisen turvallisuuden yksikön näkemyksen mukaan maahanmuuttohallinnolle soveltuu nykyistä johtavampi rooli, mutta asianmukainen vastuunkanto ja suorituskyvyn pitkäjänteinen rakentaminen edellyttävät toimivaa viranomaisyhteistyötä sekä tehtävän

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

riittävää resursointia kaikilla hallinnon tasoilla. Maahanmuuttovirasto on jo käytännössä hoitanut alueellisen valmiuden ja varautumisen yhteensovittamista, joten sillä voi katsoa olevan parhaat edellytykset yhteensovittaa varautumista ja valmiutta laajamittaisen maahantulon tilanteeseen. Edellä mainitut näkökannat ovat tärkeitä myös alue- ja kuntatasolla, minkä vuoksi tulisi löytää keinoja, joilla myös niitä on mahdollista sitouttaa keskeisiin varautumistoimiin.

EU:n menettelydirektiivissä säädetään rajamenettelyistä. Rajamenettely ei ole direktiivissä pakottavaa lainsäädäntöä vaan jäsenvaltioille on jätetty harkintavalta sen käyttöönotosta. Suomessa ei ole säädetty rajamenettelyistä. Kansallisen turvallisuuden näkökulmasta olisi perusteltua, että rajamenettely olisi tarvittaessa Suomessakin sovellettavissa jo nykyisen menettelydirektiivin nojalla. Rajamenettelyprosessin heijastevaikutuksia on asianmukaista arvioida jo nyt käynnissä olevassa kehittämistyössä.

Apulaisoikeuskansleri

Esityksen mukaan Maahanmuuttovirasto vastaa varautumisesta kansainvälistä suojelua hakevien tai tilapäistä suojelua saavien vastaanoton järjestämiseksi laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Apulaisoikeuskansleri kysyy, onko selvää, mitä Maahanmuuttovirasto tarkemmin ottaen tekee ja mistä se vastaa. Esimerkiksi, mitä tarkoittaa säännöksen ”toteuttaa tätä varautumistehtävää ja siihen liittyvää valmiussuunnittelua sekä muita tarvittavia toimenpiteitä”?

Lakiesityksen tarkoittama laajamittainen maahantulo on kriisitilanne, jossa viranomaisten vastuiden ja keskinäisten toimivaltuuksien tulee olla yksiselitteisiä. ”Toteuttamista” voi pitää liian tulkinnanvaraisena ja sen korvaamista toiminnan luonnetta täsmällisemmin kuvaamalla ilmaisulla tulisi harkita.

Eduskunnan oikeusasiamies

Oikeusasiamiehen lausunto ei sisällä huomioita ehdotettuun vastaanottolain muutokseen liittyen.

Korkein hallinto-oikeus

Korkein hallinto-oikeus toteaa, ettei vastaanottolaissa esitettyyn viranomaisten keskinäiseen vastuunjakoon liittyvillä eikä muillakaan luonnoksessa esitetyillä muutoksilla ole välitöntä vaikutusta korkeimman hallinto-oikeuden omaan toimintaan.

Tietosuojavaltuutettu

Ei lausuttavaa vastaanottolain muutokseen.

Lapsiasiavaltuutettu

Ei lausuttavaa vastaanottolain muutokseen.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Ei lausuttavaa vastaanottolain muutokseen.

Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttovirasto toteaa, että vastaanottolain 12 §:n muutokselle on sinänsä ilmeinen tarve. Tämä tarve on todettu mm. valmiussuunnittelussa, vuoden 2015 laajamittaisen maahantulon tilanteen hoitamisessa ja harjoitustoiminnassa sekä FRONTEX:in Suomea koske-vassa haavoittuvuusarvioinnissa.

Hallituksen esitysluonnos ei välttämättä ratkaise laajemmin vastaanoton haasteita laajamittaisen maahantulon yhteydessä. Itse ehdotettu vastaanottolain 12 §:n muotoilu on kuitenkin tässä tilanteessa käyttökelpoinen. Pykälä osoittaa yksiselitteisesti Migrille vastuun vastaanottoon varautumisesta laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Lisäksi mikäli/kun viranomais- ja muu vastaava yhteistyö ymmärretään molemminpuoliseksi tekemiseksi ja tukemiseksi yhdessä sovitulla tavalla, voitaneen tämän katsoa velvoittavan paitsi Migriä, myös muita viranomaisia ja mahdollisia vastaanottopalveluiden tuottajia.

Toisaalta on kuitenkin myös syytä panna merkille, että esitetystä muutoksesta siirtyä ja poistuu vastuita; mitään varsinaista korvaavaa aiemmin laissa olleelle vahvemmalle velvoittavuudelle ei tule millekään muulle taholle. Lukuun ottamatta Migriä ja valtion vastaanottokeskuksia, koko vastaanotto toiminta ja siihen varautuminenkin perustuu näin ollen pohjimmiltaan täysin vapaaehtoisuudelle.

Hallituksen esityksessä viitataan useissa kohdissa alueelliseen valmiussuunnitteluun ja valmiussuunnitelmiin ja annetaan vastuu näiden laatimisesta Maahanmuuttovirastolle. Muutettavan lain myötä tullaan kuitenkin tilanteeseen, jossa vastaanoton valmiussuunnitelmia on tarkasteltava kokonaan uudesta näkökulmasta. Tällöin ei tule sitoutua vanhaan, toimimattomaksi todettuun alueelliseen rakenteeseen. Tätä tarvetta nähdä "alueellisuus" uudesta moni-ilmeisemmästä ja ehkä dynaamisemmasta näkökulmasta olisi syytä avata esityksessä.

Käytännön varautumiseen liittyvät asiat jäävät tulevassa valmiussuunnittelussa ratkaistaviksi ja tavalla tai toisella järjestettäväksi Migrin johdolla viraston ja sen yhteistyötahojen toimesta. Tämän suunnittelun toteuttamiseksi ja saavuttaakseen sille normaalitoiminnan ajalle asetetut valmiusveloitteet, tarvitsee Migri ehdottomasti esityksessä ehdotetut lisäresurssit.

Poliisihallitus

Esityksen mukaan Maahanmuuttovirasto laatisi ja ylläpitäisi valtakunnallista turvapaikanhakijoiden vastaanoton valmiussuunnitelmaa, jolla varaudutaan laajamittaisen

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

maahantulon tilanteessa nopeasti laajentamaan vastaanottojärjestelmän majoituskapasiteettia joko uusia keskuksia perustamalla tai keskusten majoituspaikkoja lisäämällä. Maahanmuuttovirastolla on myös yhdessä poliisin kanssa valmius maahantulijoiden järjestelykeskuksen perustamiseksi. Poliisihallitus katsoo, että laajamittaisen maahantulon varautumistehtävän koordinointi olisi perusteltua hoitaa valtakunnallisesti Maahanmuuttovirastossa, jonka vastaanottoyksiköllä on aluetyöntekijöitä varautumisen suunnittelutehtävissä sekä vastaanottokapasiteetin ylläpitämiseksi ja turvaamiseksi häiriötilanteessa. Tätä menettelyä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Suojelupoliisi

Suojelupoliisi toteaa, että ehdotettu sääntely vastaa sinänsä tavoitteeseensa eli täsmentää laajamittaiseen maahantuloon varautumista koskevaa sääntelyä ja katsoo, että ehdotetut toimet ovat oikeasuuntaisia varautumisen parantamiseksi. Suojelupoliisi katsoo, että varautumisen kokonaisuutta olisi syytä tarkastella laajemminkin kuin maahanmuuttoviranomaisten näkökulmasta, esimerkiksi sisäisen turvallisuuden näkökulmasta.

Aluehallintovirastot

Etelä-Suomi

Esityksessä laajamittaisen maahantulon varautumisen suunnitteluvastuu esitetään siirrettäväksi ELY-keskukselta Maahanmuuttovirastolle. Etelä-Suomen AVI toteaa, että esitys on hyvin perusteltu, koska laajamittainen maahantulotilanne on kunta- ja aluehallintorajat ylittävä kansallinen häiriötilanne. Tällöin siihen varautumisesta on tarkoituksenmukaista olla vastuussa viranomainen, jonka toimivalta ulottuu koko valtakunnan alueelle.

Valtakunnallisen varautumisen lisäksi on kuitenkin huolehdittava, että suorituskyky alue- ja kuntatasolla on riittävä laajamittaisessa maahantulotilanteessa, koska se aiheuttaa lisäkuormitusta paikallisesti sosiaali- ja terveys sekä turvallisuusviranomaisille, ympäristöterveydenhuollolle, kunnille sekä elinkeinoelämälle. Mikäli varautumisvastuu on Maahanmuuttovirastolla, on sen asiantuntemus ja edustus oltava käytössä alueellisten riskiarvioiden ja laadintatyössä ja tarvittaessa kuntien ja muiden viranomaisten valmiussuunnittelussa. Tässä katsannossa aluehallintovirasto on Maahanmuuttovirastolle luontainen yhteistyökumppani, koska aluehallintoviraston tehtäviin kuuluu varautumisen ja valmiussuunnittelun ohjaus ja yhteensovittaminen aluetasolla.

Kuriositeettina voidaan todeta, että sisäministeriön johtama alueellisen riskiarvion kehittämishanke on käynnissä ja riskiarvion toteuttamisesta on tulossa tämän vuoden aikana uusi ohjeistus. Maahanmuuttoviraston uusi rooli tulisikin sisällyttää alueellisen riskiarvion laadintaprosessista tehtävään kuvaukseen.

Laajamittaisen maahantulon varautumisen lainsäädännön uudistamisen yhteydessä tulisi asettaa tavoitteeksi luoda säädöspohja, jossa tilapäiset majoitus-, johtamis- ja

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

työskentelytilat kerättäisiin yhteiseen rekisteriin. Tilapäismajoitusten käytettävyyden arviointiin tulisi osallistua Maahanmuuttoviraston ja pelastusviranomaisten lisäksi ainakin ympäristöterveys-, terveys- sekä sosiaaliviranomaiset sekä SPR (Suomen Punainen Risti).

Itä-Suomi

Ei lausuntoa.

Lappi

Ei lausuntoa.

Lounais-Suomi

Ei lausuntoa.

Länsi- ja Sisä-Suomi

Länsi- ja Sisä-Suomen AVI on yhtä mieltä siitä, että Maahanmuuttovirastolla voidaan katsoa olevan parhaat edellytykset laajamittaisen maahantulon tilanteeseen varautumisen valmiuden suunnittelulle ja yhteensovittamiselle. AVI kannattaa esityksessä ehdotettua muutosta vastaanottolakiin, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille laissa määrätty laajamittaiseen maahantuloon varautumisen suunnittelua koskeva tehtävä siirretään Maahanmuuttovirastolle.

Laajamittaiseen maahantuloon varautuminen ja tilanteen hallinta edellyttää eri viranomaisten yhteistoimintaa keskushallinnon lisäksi myös aluehallinnossa. Lisäksi laajamittainen maahantulo on Kansallisessa riskiarviossa 2018 tunnistettu yhdeksi kansalliseksi riskiksi. Edellä todettujen tosiasioiden vuoksi Aluehallintovirasto toteaa jatkossakin huomioivansa laajamittaisen maahantulon yhtenä kokonaisturvallisuuteen liittyvänä häiriötilanteena lainmukaista alueellista yhteistoimintaa järjestäessään (Aluehallintovirastoista annetun lain 896/2009 4 §:n 2 momentin 3 kohta*). Tämä varautuminen tapahtuu vastaisuudessaakin etenkin Maahanmuuttoviraston osaamiseen tukeutuen.

Pohjois-Suomi

Ei lausuntoa.

ELY-keskukset

Etelä-Pohjanmaa

Ei lausuntoa.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Maahanmuutto-osasto

31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Etelä-Savo ja Pohjois-Savo

Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskukset kannattavat, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille laissa määrätty laajamittaiseen maahantuloon varautumisen suunnittelua koskeva tehtävä siirretään Maahanmuuttovirastolle.

Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskukset pitävät kuitenkin tärkeänä, että laajamittaiseen maahantuloon varautumisen alueelliset yhteistyöryhmät ja niiden perustaminen säilyvät edelleen ELY-keskuksilla. Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskukset pitävät erittäin tärkeänä, että ryhmissä on mukana Maahanmuuttoviraston asiantuntija.

Hallituksen esitys on, että vastuu laajamittaisen maahantulon alueellisten yhteistyöryhmien kokoamisesta ja jäsenten sitouttamisesta siirtyisi ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle. Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskusten käytännön kokemuksen perusteella Maahanmuuttoviraston nykyiset (ja tulevat 3 htv) niukat alueelliset resurssit eivät riitä 15 ELY-alueen yhteistyöryhmien koordinointiin. Riskinä on alueellisen yhteistyön ja toimijoiden sitouttamisen heikkeneminen. Laajamittaiseen maahantuloon varautumisessa tulee viranomaisten rooleissa ja toimivaltuuksissa noudattaa varautumisen yleistä periaatetta, jonka mukaan kukin viranomais- ja taho vastaa poikkeusoloissa tai normaaliolojen häiriötilanteissa niistä tehtävistä, joista se vastaisi normaalioloissakin.

Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskukset esittävät, että ELY-keskukset vastaavat lakisääteisestä aluekehittämistehtävästään ja yhteistyötä alueellisissa yhteistyöryhmissä jatketaan nykyisen käytännön mukaisesti ELY-keskusvetoisesti. Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskukset esittävät, että alueellisiin yhteistyöryhmiin nimetään jatkossa Maahanmuuttoviraston edustaja. Alueellisissa yhteistyöryhmissä Maahanmuuttoviraston vastuulla olisi mm. yhteistyöryhmän jäsenten kouluttaminen, valtakunnallisesta tilannekuvasta tiedottaminen ja vastaanottokeskustiloihin liittyvät asiat. Pohjois-Savon ja Etelä-Savon ELY-keskukset katsovat, että ELY-keskuksilla alueellisina valtionviranomaisina on parhaimmat mahdollisuudet vastata oman alueensa yhteistyöryhmästä ja sen toiminnasta. Yhteistyöryhmän koordinointi ja johtaminen edellyttävät paikallis- ja aluetason tuntemuksen lisäksi kokemusta alueellisesta yhteistyöstä alueen eri toimijoiden kanssa.

Häme

Esitys tuo tervetullutta selkeyttä Maahanmuuttoviraston, ELYn ja muiden asiaan olennaisesti liittyvien toimijoiden rooleihin sekä vastuisiin. Varsinkin Maahanmuuttoviraston vastuun laajentaminen ja roolin korostaminen laajamittaisen maahantulon operatiivisena toimijana on järkevää. ELY-keskuksen rooli näyttäytyy esityksessä nyt siten, miten tilanne käytännössä jo on, eli vahvana yhteistyökumppanina, jolla on alueeltaan paras tietämys ja elävät yhteistyöverkostot.

On erittäin hyvä, että aiesopimuskäytäntö jää pois, käytännössä tämä järjestely ei ole kummoisesti toiminut, ja toimimattomuus todistettiin vuoden 2015-2016

turvapaikkatilanteen aikana. Lisäksi on erinomaista, ettei ELYltä enää vaadita tilakartoitusten tekemistä samalla tavalla kuin aiemmin on ollut käytäntönä.

Ehdotettujen kehittämistoimien myötä ELYn roolissa tapahtuu muutoksia, jotka sopivatkin paremmin tähän aikaan ja ELY-keskusten resursseihin. Muutosten ja Maahanmuuttoviraston roolin vahvistumisen myötä korostuu ELY-keskuksen merkitys alueensa parhaimpina tuntijana sekä laajamittaisen maahantulon yhteistyöverkoston asiantuntijajäsenenä, mikäli mitä ilmeisimmin jatkossa Maahanmuuttovirasto ottaisi alueellisten yhteistyöryhmien vetovastuun.

Kaakkois-Suomi

Hallituksen esityksen tavoite täsmentää laajamittaisen maahantuloon varautumisen sääntelyä, selkeyttää alueellisen ja valtakunnallisen varautumisen koordinaatiota ja Maahanmuuttoviraston johtovastuuta sekä parantaa laajamittaisen maahantulon suunnittelua eri viranomaisten kesken, on Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen mielestä tärkeä ja kannatettava asia.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen mielestä laajamittaisen maahantulon koordinaatio ja johtovastuu tulee olla Maahanmuuttovirastolla hallituksen esityksen mukaisesti ELY-keskus edellyttää jatkossakin alueellisen tiiviin yhteistyön jatkamista ELY-keskusten, kuntien, aluehallintoviraston ja muiden toimijoiden kanssa Maahanmuuttoviraston johdolla. Ehdotettu muutos selkiyttää ELY-keskuksen alueellista roolia varautumisen laajassa kokonaisuudessa, jonka koemme positiivisesti.

Maahanmuuttoviraston laajamittaisen maahantulon johtovastuun myötä syntyy keskitetty, valtakunnallinen toimintamalli yhteistyössä alueellisten verkostojen kanssa. Laajamittaiseen maahantuloon varautuminen ja tilanteen hallinta edellyttää eri viranomaisten yhteistoimintaa niin keskushallinnossa kuin aluehallinnossakin. Varautumiskokonaisuutta ei kannata jakaa valtakunnalliseksi ja alueelliseksi, sillä valtakunnallinen varautuminen koostuu alueiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Keski-Suomi

Keski-Suomen ELY-keskus puoltaa esitystä vastaanottolain 12 § muutoksesta. Esitykseen kirjattu Maahanmuuttoviraston roolin selkeä kirkastaminen on perusteltua, koska Maahanmuuttovirastolla on laajamittaisen maahantulon tilanteessa operatiivinen vastuu. Kokemukset vuodelta 2015 osoittivat, ettei voimassa oleva vastaanottolain 12 § palvellut tarkoitustaan.

ELY-keskusten päätehtävät maahanmuuton osalta käynnistyvät myönteisen oleskeluluvan saamisesta. Näin ollen turvapaikanhakijoiden vastaanoton toimet kuuluvat luontevasti Maahanmuuttoviraston puolelle. Voimassa olevan vastaanottolain kirjaus aiesopimuksista kuntien kanssa ja niihin liittyvien tilakartoitusten tekemisestä ELY-keskusten toimesta on

perusteltua jättää pois. Voimassa olevan vastaanottolain toteuttamiseen ei ole realistisia edellytyksiä.

Keski-Suomen ELY-keskus haluaa korostaa yhteistyön ja viestinnän merkitystä laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Reaaliaikainen tiedonkulku maahanmuuttoviraston ja ELY-keskusten kesken koskien perustettavia vastaanottokeskuksia on tärkeää taata. ELY-keskukset ovat hoitaneet laajamittaisen maahantulon varautumisen yhteistyöryhmän kokoamista ja koordinaatiota. Tehtävän siirtyminen ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle on perustelua esityksen kokonaisuudistuksen valossa.

Lappi

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on perusteltua lisätä Maahanmuuttoviraston roolia laajamittaisen maahantulon varautumisessa. Maahanmuuttovirastolla on laajamittaisen maahantulon tilanteissa operatiivinen vastuu ja siksi edellytyksiä tehtävän hoitamiseksi.

Lapin ELY-keskus kannattaa maahanmuuttoviraston tehtävänhoitoa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Alueellinen toiminta ELY-keskusten ja kuntien kanssa on edelleen tärkeä osa varautumisessa laajamittaiseen maahantuloon, josta Lapin ELY-keskuksella on käytännön kokemusta vuoden 2015 laajamittaisen maahantulon tilanteesta. Siihen kokemukseen perustuen on erittäin tärkeää, että alueellinen yhteistyö ja viestintä toimii ja tarvittaessa pystytään hyvin nopeisiin operatiivisiin toimenpiteisiin.

Pirkanmaa

Pirkanmaan ELY-keskus puoltaa esitystä vastaanottolain 12 § muutoksesta. Maahanmuuttoviraston vastuu kansainvälistä suojelua hakevien vastaanoton järjestämisestä on tarkoituksenmukaista laajentaa koskemaan myös laajamittaisen maahantulon tilannetta. Alueellinen yhteistyö ELY-keskusten kanssa on edelleen tärkeää, sillä ELY-keskuksissa on hyvä tuntemus alueen kunnista samoin kuin maahanmuutto- ja kotouttamisasioiden tilanteesta alueellaan. Myös esityksen perusteluissa mainittujen alueellisten yhteistyöryhmien toiminnassa ELY-keskusten rooli Maahanmuuttoviraston rinnalla on tärkeä säilyttää.

Voimassa olevan vastaanottolain kirjaus kuntien kanssa tehtävistä aiesopimuksista ja varautumiseen varattavien tilojen kartoittamisesta ELY-keskusten toimesta ei ole osoittautunut toimivaksi laajamittaiseen maahantuloon varautumisessa. Tästä syystä on järkevää jättää tämä kirjaus pois lainsäädännöstä ja jättää maahanmuuttovirastolle harkintavalta siitä, miten varautumisen konkreettinen suunnittelu ja yhteistyö kuntien kanssa on tarkoituksenmukaista hoitaa. Pirkanmaan ELY-keskus haluaa kuitenkin korostaa kuntayhteistyön merkitystä.

Pirkanmaan ELY-keskus haluaa painottaa yhteisen tilannekuvan merkitystä mahdollisessa laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Kaikilla toimijoilla tulee olla yhteinen tieto sekä

valtakunnallisesta että alueellisesta tilanteesta. Tilannekuvajärjestelmän rakentaminen on tärkeä osa laajamittaisen maahantulon varautumisen kehittämistä.

Pohjanmaa

Pohjanmaan ELY-keskus puoltaa esitettyä lakiuudistusta. Maahanmuuttovirastolla voidaan katsoa olevan parhaat edellytykset laajamittaisen maahantulon tilanteeseen varautumisen ja valmiuden suunnittelulle ja yhteensovittamiselle.

Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että jatkossakin Maahanmuuttoviraston ja ELY-keskusten on syytä tehdä tiiviisti yhteistyötä laajamittaisen maahantulon varautumisessa, jotta myös kuntaan ohjaus ja kotoutumisen edistämiseen liittyvä varautuminen huomioidaan osana laajamittaisen maahantulon kokonaisuutta.

Lisäksi Pohjanmaan ELY-keskus painottaa koordinoitua monialaista viestintää ja tiedottamista tärkeinä kriisi- ja poikkeustilanteissa.

Pohjois-Karjala

Pohjois-Karjalan ELY-keskus puoltaa esitystä. Muutos on perusteltu, koska Maahanmuuttovirasto vastaa kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotosta ja laajamittaisen maahantulon tilanteeseen valtakunnallisesta varautumisesta normaalioloissa ja se vastaa operatiivisesta vastaanottotoiminnasta myös laajamittaisen maahantulon tilanteessa.

Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskukset puoltavat esitystä vastaanottolain 12 §:n muuttamisesta. Muutos on perusteltu, koska Maahanmuuttovirasto vastaa kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotosta ja valtakunnallisesta laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta normaalitilanteessa sekä operatiivisesta vastaanottotoiminnasta myös laajamittaisen maahantulon tilanteessa. ELY-keskukset katsovat, että vastuun ollessa yhdellä taholla valtakunnallisen ja alueellisen suunnittelun yhteensovittaminen helpottuu.

Laajamittaiseen maahantuloon varautumisen vastuun siirtyessä ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle on tärkeää huolehtia siitä, että alueelliset toimijat ovat edelleen vahvasti varautumisessa ja laajamittaisen maahantulon tilanteessa toiminnan koordinoimisessa mukana. Merkittävä osa käytännön tehtävistä jää kuitenkin lakitekstin ulkopuolelle sisäministeriön erillisen alueellisen varautumisen ohjeen varaan. Vähintäänkin tuossa ohjeessa on hyvä tuoda esille alueellisten yhteistyöryhmien rooli. Yhteistyöryhmän roolin tulisi näkyä niin suunnittelussa kuin laajamittaisen maahantulon tilanteessakin muun muassa ottamassa osaltaan kantaa mihin kuntiin vastaanottokeskuksia perustetaan, jotta alueen tilanne ja palvelut voidaan riittävästi huomioida ja ns. paikallista kantokykyä ei ylitetä.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Maahanmuuttovirastossa olisi esityksen mukaisesti kolme henkilötyövuotta laajamittaisen maahantuloon varautumisen tehtävissä. Kolme henkilöä, fyysisestä sijoituspaikasta riippumatta, ei voi omata kattavia tietoja koko maan toimijoista, kunnista ja niiden tilanteista. Alueellista ja paikallista tuntemusta tarvitaan siten edelleen. ELY-keskusten paikallistuntemus, olemassa olevat yhteistyöverkostot ja yhteistyö kuntien ja kotoutumista edistävien toimijoiden kanssa puoltavat ELY-keskusten asemaa jatkossakin laajamittaiseen maahantuloon varautumisessa mukana olevana toimijana.

Maahanmuuttovirastolle siirtyvässä kokonaiskoordinaatiovastuussa viestinnän ja tilannekeskusmaisen tiedon jakamisen tärkeys korostuvat, erityisesti laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Maahanmuuttoviraston tulee olla aktiivinen toimija laajamittaiseen maahantuloon varautumiseen koottujen työryhmien koolle kutsujana ja tiedon välittäjänä.

Satakunta

Satakunnan ELY-keskus puoltaa esitystä vastaanottolain 12 § muuttamisesta. Nykyinen käytäntö, jossa ELY-keskukset vastaavat aiesopimusten laatimisesta kuntien kanssa, on keinotekoinen eikä ole käytännössä osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. ELY-keskuksilla ei ole riittävää asiantuntemusta vastaanotto toimintaan soveltuvien tilojen määrittämiseksi. Tämän lisäksi on haasteellista varmistaa, ovatko aiesopimuksilla sovitut tilat tosiasiallisesti käytettävissä laajamittaisen maahantulon tilanteessa.

Maahanmuuttovirastolla on paras osaaminen ja asiantuntemus tehtävän hoitamiseksi. Esitys on omiaan yhdenmukaistamaan alueellisia valmiussuunnitelmia ja valmiuden tasoa eri alueilla sekä selkeyttämään eri viranomaisten tehtäviä ja tehtävänjakoa. ELY-keskusten keskeisimpänä roolina olisi lainmuutoksen myötä toimia Maahanmuuttoviraston tukena laajamittaiseen maahantuloon varautumisen suunnittelussa hyödyntämällä paikallistuntemusta sekä olemassa olevia yhteyksiä alueen kuntiin ja muihin yhteistyökumppaneihin.

Uusimaa

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vastaanottolain 12 § siten, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille laissa määrätty laajamittaiseen maahantuloon varautumisen suunnittelua koskeva tehtävä siirretään Maahanmuuttovirastolle. Esitystä on valmisteltu laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja myös ELY-keskusten näkemykset on otettu hyvin huomioon. Uudenmaan ELY-keskus näkeekin, että esitys on ELY-keskusten toiminnan näkökulmasta kannatettava.

Uudenmaan ELY-keskuksen mielestä on tarkoituksenmukaista laajentaa Maahanmuuttoviraston vastuu koskemaan myös laajamittaisen maahantulon varautumista ja tilannetta. Maahanmuuttovirastolla on tehtävään vaadittava vastaanoton ja operatiivisen toiminnan osaaminen, joka muilta toimijoilta puuttuu. Lisäksi tehtävään varattavat henkilöresurssit mahdollistavat varautumisen tosiasiallisen kehittämisen.

Koordinaatiovastuun siirtäminen yhdelle toimijalle myös selkeyttää ja yhdenmukaistaa tilannetta huomattavasti. Samanlainen rakenne ja yhtenäiset toimintatavat helpottavat suunnitelmien toimeenpanoa valtakunnallisesti.

Varautuminen perustuu kiinteään yhteistyöhön alueellisten toimijoiden kanssa. Erityisesti kuntien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on iso merkitys sille, miten asioita saadaan vietyä eteenpäin myös laajamittaisen maahantulon tilanteessa. ELY- keskuksilla on hyvä tuntemus alueen kunnista sekä syvälinen maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden alueellinen tietämys. ELY- keskusten osallisuus varautumissuunnitelman laatimisessa ja alueellisten yhteistyöryhmien toiminnassa onkin luontevaa, ja tärkeää säilyttää myös jatkossa.

Varsinais-Suomi

Ei lausuntoa.

Amnesty International Suomen osasto ry

Amnesty toteaa, että on tärkeää sujuvoittaa viranomaisten toimintaa ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa tilanteessa, jossa heitä saapuu maahan odotettua enemmän. Viranomaisten toiminnan ja vastuiden välinen koordinointi, oleskelulupien käsittelyn sujuvuus ja vastaanottopalveluiden järjestelyt on tarpeellista saada säädeltyä onnistuneesti, jotta ne toimivat tilanteessa, jossa turvapaikanhakijoita tulee enemmän kuin aiemmin. Vaikka viime vuonna Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrä oli poikkeuksellisen matala, voidaan olettaa hakijoiden määrän kasvavan koronarajoitusten hellittäessä.

Amnesty pitää valitettavana, että esityksen tavoitteet on rakennettu ja niiden toteutumista tarkasteltu lähinnä viranomaisten toiminnan näkökulmasta ja sen tehostamista tavoitellen yksittäisten hakijoiden oikeusaseman parantamisen sijaan.

Toinen merkittävä puute on, että esityksestä ei käy ilmi, miten perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia on arvioitu. Sanna Marinin hallitusohjelmassakin oikeusvaltion kehittämisen osana on lainvalmistelun perus- ja ihmisoikeusosaamisen asiantuntemuksen vahvistaminen ja ohjelmassa lausutaan oikeusvaltion ytimessä olevan laadukas perus- ja ihmisoikeudet turvaava lainsäädäntö. Perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi on tärkeää erityisesti turvapaikanhakijoiden oikeuksia koskeissa lakiesityksissä, sillä turvapaikanhakijoita koskevaan lainsäädäntöön liittyy yleensä syvälle meneviä ihmisoikeusvaikutuksia.

Amnesty kannattaa viranomaistoiminnan ja sen koordinaation selkiyttämistä sekä pyrkimystä alueelliseen valmiustason yhdenmukaisuuteen. Maahanmuuttoviraston roolin kasvattamisen voidaan myös olettaa kohdentavan vastuuta vastaanotosta järjestökentältä ja vapaaehtoistoimijoilta yhä enemmän viranomaisille. Amnesty toteaa, että vaikka järjestökentän mukanaan tuoma asiantuntemus ja heidän kanssaan tehtävä yhteistyö ovat tärkeitä maahantulon sujuvuuden toteutumiseksi, on vastuu kansainvälistä suojelua

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

hakevien ja muiden ulkomaalaisten suojelusta aina valtiolla ja sen viranomaisilla. Maahanmuuttoviraston tulisi silti ottaa kansalaisyhteiskunnan asiantuntemus huomioon päätöksenteossaan ja tehdä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan.

Kuten esityksessä tuodaan ilmi, tehtävien siirto Maahanmuuttovirastolle lisää sen työmäärää ja edellyttää siten riittäviä resursseja. Amnesty huomauttaa, että Maahanmuuttoviraston rooli ja tehtävät ovat vuoden 2015 jälkeen kasvaneet, mutta sille myönnetyt resurssit eivät ole olleet kasvaneiden tehtävien tasalla eivätkä pysyviä. Onkin varmistuttava, että virastolla on riittävät resurssit suoriutua jälleen kasvavista tehtävistään siten, että asiakkaiden oikeusasema ja perus- ja ihmisoikeudet voidaan turvata ja myös jo olemassa oleviin tehtäviin jää riittävästi resursseja.

Ihmisoikeusliitto

Ei lausuntoa.

Pakolaisneuvonta ry

Luonnoksessa ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että laajamittaiseen maahantuloon varautumisen suunnittelua koskeva tehtävä siirretään Maahanmuuttovirastolle kansainvälistä suojelua hakevien ja tilapäistä suojelua saavien osalta. Pakolaisneuvonta katsoo, että ehdotus on tältä osin perusteltu.

Luonnoksessa nostetaan esiin, että laajamittaisen maahantulon tilanteessa on vaarana, ettei maahantulijoiden hallintaa, rekisteröintiä ja vastaanottoa pystytä järjestämään hallitusti eikä oleskelulupamenettelyä toteuttamaan nopeasti. Maahantulon hallintaan ja menettelyn keston liittyvien riskien lisäksi tulee nostaa esiin myös oikeusturvariskit.

Pakolaisneuvonta katsoo, että luonnoksessa ei ole riittävästi huomioitu esimerkiksi yleisen oikeudellisen neuvonnan tarvetta ja merkitystä laajamittaisen maahantulon tilanteissa ja miten se ja oikeusavun piiriin ohjaaminen turvataan. Esityksessä tulisi nostaa esiin myös se, että laajamittaisen maahantulon tilanteissa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota siihen, miten turvataan erityisen haavoittuvassa asemassa olevat hakijoiden ja heidän erityistarpeittensa tunnistaminen ja tarvittavan tuen turvaaminen.

Luonnoksessa esille nostettujen vastaanottokeskustilojen riittävyyden lisäksi olennaista on asianmukaisten vastaanottopalvelujen laadun sekä tähän liittyen riittävän ja asiantuntevan henkilökunnan turvaaminen.

Suomen Asianajajaliitto

Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että äkilliseen laajamittaiseen maahantulotilanteeseen varaudutaan ennalta. Vuoden 2015 turvapaikanhakijoiden määrän poikkeuksellisen suuri lisääntyminen johti nopeasti toteutettuihin hakijoiden oikeusturvaan liittyneisiin muutoksiin, joiden myöhemmin havaittiin johtaneen juuri niihin merkittäviin ongelmiin,

joihin Asianajaliitto yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa kiinnitti huomiota mainittuja muutoksia koskevasta esityksestä lausueessaan. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että tilanteeseen varaudutaan ennakolta, jotta vältettäisiin tuolloin tilanteen kiireyden tahdittamat ja sittemmin ongelmiin johtaneet lainsäädäntömuutokset.

Asianajaliitto haluaa korostaa, ettei ulkomaalaisten oikeusturvasta tule tinkiä siinäkään tilanteessa, jossa turvapaikanhakijoiden määrä kasvaa yllättäen. Kansainvälistä suojelua hakevien oikeusturvasta on huolehdittava tilanteessa, jossa turvapaikkatutkintaa ja vastaanottoa toimintaa kaikilta osiltaan joudutaan tehostamaan, muokkaamaan tilanteeseen sopivaksi ja kiirehtimään.

Suomen Kuntaliitto

Ehdotetut lakimuutokset laajamittaisen maahantulon hallitsemiseksi ja siihen varautumiseksi ovat kannatettavia ja selkiyttävät vastuunjakoja eri toimijoiden välillä nykytilanteeseen verrattuna.

Vastaanottolain 12 §:n muutosehdotuksen mukaisesti vastuuta laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta esitetään Maahanmuuttovirastolle. Muutos on perusteltu, koska Maahanmuuttovirasto perustaa vastaanottokeskukset ja muutoinkin se on päävastuussa maahantuloon liittyvistä operatiivisista toiminnoista. Kuntaliitto muistuttaa, että on tärkeä huolehtia maahanmuuttoviranomaisten kontakteista kuntiin ja muihin paikallisiin toimijoihin, jotta myös varautumista laajamittaiseen maahantuloon voidaan yhteistyössä kehittää paikallistasolla.

Vastaanottolain 12 §:n kolmas momentti on tarpeen poistaa, koska se ei ole kuntien itsehallinnon kannalta mahdollinen, eli ehdotettu muutos on kannatettava.

Vastaanottolain 12 §:ssä kirjataan Maahanmuuttovirastolle velvoite toteuttaa varautumistehtävää ja siihen liittyvää valmiussuunnittelua sekä muita tarvittavia toimenpiteitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja 10 §:n 1 momentissa mainittujen tahojen kanssa. Alueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät vastuut, jotka välttämättömissä ja kiireellisissä tapauksissa koskevat myös maahantulijoita, siirtyvät hyvinvointialueille. Lisäksi pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueille. Laissa ei ole erikseen mainintaa hyvinvointialueista, mutta laajamittaisen maahantulon hallitseminen edellyttää välttämättä yhteistyötä myös hyvinvointialueiden kanssa. Yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa lienee kuitenkin käytännöllinen itsestänselvyyks ilman erillistä kirjaustakin.

Suomen Pakolaisapu

Pakolaisapu pitää myönteisenä ja tärkeänä, että laajamittaisen maahantulon tilanteeseen valmistaudutaan, jotta kansainvälistä suojelua hakevien ja muiden ulkomaan kansalaisten oikeusturva toteutuu tehokkaasti myös silloin, kun tulijoiden määrä ylittää nykyisen vastaanottokapasiteetin. Maailman pakolaistilanteessa voi arviomme mukaan tapahtua äkillisiäkin muutoksia. Kotinsa jättäneitä on YK:n pakolaisjärjestön mukaan tällä hetkellä yli

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

82 miljoonaa ja heistä 86 % on paossa kehittyvissä maissa. Koronapandemiasta ja ilmastokriisistä voi seurata lähivuosina uusia akuutteja kriisejä ja konflikteja, joiden myötä paenneiden määrä uhkaa lisääntyä äkillisestikin. Lisäksi globaaliin pakolaistilanteeseen vaikuttavat pitkittyneet pakolaistilanteet, joiden myötä pakolaisuudesta on tullut pysyvä tila ja pitkäkestoisia ratkaisuja tarvitaan kipeästi.

Suomen Punainen Risti

Suomen Punainen Risti puoltaa esitettyä muutosta varautumisen ja valmiussuunnittelun osalta mutta korostaa paikallisten ja alueellisten toimijoiden toimeenpanoroolia ja sen merkitystä varautumisessa ja operatiivisissa tilanteissa. Samalla Suomen Punainen Risti korostaa, että myös lainsäädännöllisesti on rohkaistava toimintojen yhteensovittamiseen ja toiminnan koordinaatioon valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Laajamittaisen maahantulon hallintaan osallistuu lukuisa joukko viranomaisia ja muita toimijoita. Varautumista, valmiuden ylläpitoa ja operatiivisten tilanteiden johtamista koskeissa säädöksissä ja ohjeissa tulee tuoda selkeästi esille eri toimijoita koskevat velvoitteet, jottei synny vääriä oletuksia tai harmaita alueita, joista kukaan ei vastaa. Nykyinen malli, jossa ELY-keskusten ja kuntien yhteistyöstä on sovittu aiesopimuksin, ei ole toiminut parhaalla mahdollisella tavalla ja harmaita alueita on syntynyt. Ehdotettu muutos on siten perusteltu, mutta edellyttää Maahanmuuttovirastolta erityistä panostusta poikkihallinnolliseen ja alueelliseen yhteistoimintaan ja sen kehittämiseen edelleen.

Olisi toivottavaa, että myös säädösten ohjataan vahvasti alueellisen tason yhteistoimintaan, mahdollisimman yhteensopivaan suunnitteluun ja konkreettisiin varautumistoimenpiteisiin eri toimijoiden kesken, huomioiden kuitenkin kansainvälisten sopimusten velvoitteet erottaa varautumisessa siviili- ja sotilastoiminta. Laajamittaiseen maahantuloon varautumista koskevaan lainsäädäntöön tulisi siten sisällyttää velvoite Maahanmuuttovirastolle edistää ja osallistua muiden viranomaisten varautumissuunnitteluun ja tarvittaessa toimeenpanon tukemiseen.

Suomen Punainen Risti katsoo, että mikäli varautuminen laajamittaiseen maahantuloon siirretään Maahanmuuttovirastolle, tulee esityksen mukaisesti kiinnittää erityistä huomiota eri alueiden verkostojen ja yhteistyökumppanuuksien kehittämiseen ja syventämiseen. Kun toimintoja keskitetään valtakunnalliselle tasolle, mikä sinänsä voi olla hyvin perusteltua, on olemassa riski, että alueelliset verkostot ja sujuvakin yhteistyö menetetään. Laajamittaisen maahantulon harjoituksia tulee edelleen toteuttaa sekä alueellisina että valtakunnallisina, myös sellaisilla alueilla, joissa Maahanmuuttovirastolla ei ole omaa toimipaikkaa.

Hallituksen esityksen mukaan laajamittaisen maahantulon tilanteen hallinnassa keskeistä on vastaanoton valmiuden nostaminen riittävän aikaisessa vaiheessa. Tämä oli yksi vuoden 2015 laajamittaisen maahantulon keskeisiä oppeja. Tämä edellyttää Maahanmuuttovirastolta tilanteen hyvää seuranta laajamittaisen maahantulon näkökulmasta, sekä vahvaa kyvykkyyttä ennusteisiin ja ennakkovaroitusten tekemiseen. Suomen Punainen Risti pitää tärkeänä, että Maahanmuuttoviraston rooli

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

maahantulotilanteen seurannassa ja ennakkoinnissa nostetaan esille. Lainsäädännön ja käytössä olevien teknisten järjestelmien tulee salassapitosäännökset huomioiden mahdollistaa tilannekuvan ja ennakointitiedon jakamisen keskeisille yhteistyötahoille, kuten Punaiselle Ristille.

UNHCR Northern Europe

Ei lausuntoa.

Espoo

Hallituksen esityksen mukaan vastuu laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta, valmiuden suunnittelusta ja koordinaatiovastuu kansainvälistä suojelua hakevien vastaanoton osalta laajamittaisen maahantulon tilanteessa olisi Maahanmuuttovirastolla. On hyvä, että vastuutaho on määritelty selkeästi ja Maahanmuuttovirastolle tehtävä istuu luontevimmin.

Kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden on tärkeää päästä mukaan laajamittaiseen maahantuloon varautumisen alueellisiin yhteistyöryhmiin. Kuntien ja hyvinvointialueiden on saatava myös hyvissä ajoin tieto, kun Maahanmuuttovirasto on perustamassa heidän alueelleen uusia yksiköitä.

Helsinki

Lausuntoluonnoksessa esitetään, että vastuu varautumisesta laajamittaiseen maahantuloon siirrettäisiin ehdotuksen mukaan ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle. Helsingin kaupunki kannattaa ehdotusta, sillä ELY-keskusten toiminnassa on tapahtunut muutoksia, eikä vastaanotto toiminta ei enää kuulu niiden toimialaan eikä niillä ole siihen liittyvää erityisosaamista.

Helsingin kaupunki katsoo, että niissä tilanteissa, joissa keskuksen perustamisesta sovitaan muun yhteisön kuin kunnan kanssa, tulisi varmistaa säännöstasolla, että asiasta tulisi tieto perustettavan vastaanotto- tai järjestelykeskuksen sijaintikuntaan. Siten kunnassa voidaan varautua palvelutarpeiden kasvuun.

Ennakoimatonta laajamittaista turvapaikanhakijoiden maahantuloa arvioitaessa keskeinen kysymys on se, miten turvataan jokaiselle perustuslain 19 §:n 1 momentin perusteella kuuluva oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Helsingin kaupunki katsoo, että tärkein ja kiireellisin asia Suomen vaihtelevissa olosuhteissa on löytää hätämajoitukseen soveltuvat tilat. Lisäksi tiloja tarvitaan ilman huoltajaa maahan tulleille lapsille perustettaviin ryhmäkoteihin ja tukiasuntoloihin. Helsingin kaupungin näkökulmasta, olisi tärkeää arvioida, olisiko tämän kaltaiseen varautumiseen velvoitettava säännöstasolla. Sääntely voisi koskea Maahanmuuttoviraston, aluehallinnon, hyvinvointialueiden ja kuntien välistä yhteistyötä.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Ehdotetun vastaanottolain 12 §:n muutos, jossa poistetaan mahdollisuus säätää valtioneuvoston asetuksella kunnille velvollisuus perustaa järjestely- ja vastaanottokeskuksia, on Helsingin kaupungin näkökulmasta myönteinen uudistus, sillä kyseinen 12 §:n 3 momentti on ollut kuntien itsehallinnon perustuslain suojan kannalta kyseenalainen.

Kajaani

Ei lausuntoa.

Kotka

Kotkan kaupungin näkemys on, että ns. vastaanottolakia liittyen erityisesti varautumiseen laajamittaisen maahantulon tilanteissa on syytä muuttaa ajanmukaisemmaksi ja paremmin vastaamaan nykyistä ja mahdollista tulevaa tilannetta. Tyypillisesti pakolaisuuteen ja turvapaikan hakemiseen ovat johtaneet mm. eri väestöryhmien konfliktit, sodat tai luonnon katastrofit. Taustatilanne ja syyt mahdolliseen laajamittaiseen maahantuloon ovat moninaistuneet ja muuttuneet vaikeasti ennustettaviksi myös Suomen näkökulmasta.

Yhteistyötä mahdollisen laajamittaisen maahantulon hallinnoimiseksi ja järjestämiseksi on kehitetty pitkäjänteisesti yhteistyössä Maahanmuuttoviraston ja ELY-keskuksen kanssa. Esityksen sisällössä kuvataan Valtioneuvoston, Sisäministeriön ja Maahanmuuttoviraston vastualueet ja niiden hallinto liittyen mahdolliseen laajamittaiseen maahantuloon ja ne ovat kaikki selkeät. ELY-keskusten ja kuntien välinen roolijako on myös selkiytetty kuvaamalla aiheeseen liittyvä sopimusmenettely hallituksen esityksessä eduskunnalle laajamittaisen maahantulon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Lappeenranta

Lappeenrannan kaupunki toteaa ehdotettujen muutosten olevan kannatettavia ja tarpeellisia.

Kaupungin näkökulmasta esitysluonnoksen mukaiset lainsäädäntötoimenpiteet selkeyttävät viranomaisten välistä vastuunjakoa, ja kaupunki pitää vastuunjakoon liittyviä ratkaisuja luontevina ja tarkoituksenmukaisina. Viime vuosina laajamittaiseen maahantuloon varautumista on käytännössä kehitetty Maahanmuuttoviraston johdolla, ja ELY-keskusten rooli on ollut jossain määrin epäselvä.

Kuten esitysluonnoksen perusteluissakin todetaan, ELY-keskukset ovat hoitaneet hyvin vaihtelevasti lakisääteistä veloitettaan varautumissuunnitelmien laatimiseksi. Lappeenrannan kaupunki pitää hyvin luontevana, että laajamittaiseen maahantuloon varautumisen koordinoinnin, suunnittelun ja johtamisen kokonaisvastuu osoitetaan selkeästi Maahanmuuttovirastolle.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Toisaalta on myös tärkeää, että varautumistyössä hyödynnetään alueellisia ja paikallisia yhteistyöryhmiä. Lainsäädännön aiotuista muutoksista huolimatta varautumistyössä on tulevaisuudessakin tarkoituksenmukaista hyödyntää ELY-keskusten hyvää paikallistuntemusta ja yhteistyöverkostoja.

Oulu

Oulun kaupunki toteaa, että nykyään käytössä oleva ELY-keskus johtoinen varautuminen ei toiminut 2015 tilanteessa. Edelleen vuoden 2015 jälkeen ei kaupungin näkökulmasta ole tapahtunut mitään ELY-johtoista suunnittelua. ELY-keskuksella on hyvin vähän muuten tekemistä maahanmuuton kanssa, joten lopputulos on ymmärrettävä. Tätä taustaa vasten kokonaisvastuun antaminen Maahanmuuttovirastolle on looginen ratkaisu. Kunnan itsemääräämisoikeuteen ei puututa, vaan kunnan toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja tätä on erikseen korostettu poistamalla mahdollisuus velvoittaa kuntia järjestely- ja vastaanottokeskusten perustamiseen.

Oulun kaupunki haluaa tuoda tässä esille sen tosiasian, että laajamittainen maahanmuutto ja siihen liittyvät toimenpiteet tapahtuvat konkreettisesti aina jossakin kunnassa, jolloin vähintäänkin laajamittaisen maahanmuuton kannalta aiempien kokemusten perusteella kriittisimmiksi arvioidut kunnat tulee ottaa kiinteästi mukaan myös maahanmuuttoviraston varautumissuunnitteluun. Kuntien itsehallinnon kannalta ei ole hyväksyttävää, että maahanmuuttovirasto varautumissuunnitelmassaan suunnittelee toimenpiteitä kunnassa ilman, että kunta saa osallistua tuon suunnitelman laatimiseen. Laajamittainen maahantulo kuormittaa aina myös kunnan perustoimintoja kuten sosiaalihoitoa ja terveydenhuoltoa, vaikka vastuu maahantulon järjestämisestä olisikin muualla. Varautuminen on kunnalle ja kunnalliselle sosiaalitoimelle säädöksiin perustuva velvollisuus.

Oulun kaupunki katsoo, että yhdenmukaisen varautumisen vuoksi on tärkeää, että kunnat ja jatkossa myös muodostetut hyvinvointialueet otetaan mukaan Maahanmuuttoviraston varautumissuunnitteluun ja tällöin Maahanmuuttoviraston varautumissuunnitelma voidaan ottaa huomioon myös kuntien omissa varautumissuunnitelmissa.

Tampere

Esityksen keskeisissä ehdotuksissa on huomioitu hyvin opit vuoden 2015 tilanteesta. Kunnan näkökulmasta on hyvä, että vastaanottolokia muutettaisiin siten, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille laissa määrätty laajamittaiseen maahantuloon varautumisen suunnittelua koskeva tehtävä siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle. Tämä selkeyttäisi alueellista johtamista, tilanteen kokonaiskoordinaatiota sekä valtakunnallisen ja alueellisen varautumisen ja valmiuden kehittämistä. Tilannekuvan kokoaminen kansallisesti sekä kansainvälisesti todennäköisesti helpottuisi. Ajantasaisen tilannekuvan välittämisen varmistamiseksi on hyvä laatia selkeät rakenteet. Varautumisen kannalta esitys helpottaisi Tampereen kaupungin omaa valmiussuunnittelua.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet
Maahanmuutto-osasto
31.8.2021

VN/6071/2021
SM 025:00/2020

Varautumis- ja valmiussuunnittelu on tärkeää toteuttaa yhdessä eri viranomaisten, kuntien (jatkossa myös hyvinvointialueiden) ja muiden yhteisöjen ja toimijoiden kanssa tiiviissä yhteistyössä. Laajamittaisen maahantulon tilanteen hallinta ja mm. järjestelykeskusten nopea perustaminen edellyttää eri viranomaisten ja toimijoiden tiivistä yhteistyötä. Isoja kuntaan vaikuttavia muutoksia laajamittaisen maahantulon varautumiseen liittyen on myös hyvinvointialueiden muodostuminen ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen siirtyminen maakuntaan. Tämä koskee myös kaikkia normaaliajan häiriötilanteita ja poikkeusoloja.

Esityksessä korostetaan alueellisen yhteistyön tärkeyttä. Tavoite kuitenkin sellaisenaan jää hieman irralliseksi, eikä hallituksen esitys anna varsinaisia suuntaviivoja sille, kuinka yhteistyön tiivistämistä lainsäädäntötoimin tavoitellaan. Mikäli lainsäädännössä määritellään eri toimijoiden vastuut ja velvollisuudet johdonmukaisesti, saattaa se itsessään tuottaa vahvistuvaa yhteistoimintaa eri toimijoiden kesken. Kuntanäkökulmasta esityksen yhteistyövelvoite jää jokseenkin epäselväksi.

Turku

Turun kaupunki lausuu, että uudistusten vaikutus kunnan tehtäviin on vähäinen. Aiemmin varautumista tehtiin ELY-keskusten kanssa, joilla toki oli parempi alueen tuntemus ja tiiviimpi yhteistyö alueen kuntien kanssa. Turun kaupunki pitää tärkeänä, että paikalliset olosuhteet otetaan huomioon ja varautumistehtävissä ja siihen liittyvän valmiussuunnitelman laadinnassa. Neuvottelut ainakin suurimpien kaupunkien kanssa ovat tärkeitä, koska kunta huolehtii kuitenkin monesta turvapaikanhakijoillekin kuuluvista palveluista esim. lasten koulunkäynnistä ja he osallistuvat moniin muihinkin palveluihin mm. vapaa-aikatoimialan palveluihin. Kunnan on voitava valmistautua palvelutarjonnassa kasvaviin tarpeisiin. Kunnat haluavat edistää tarvittaessa hyviä väestösuhteita ennalta ehkäistäkseen mahdollisia konflikteja ja sellaista vastakkainasettelua, joka liittyy vuoden 2015 kokemuksiin. Näihin liittyvissä ongelmatilanteissa oli tilapäisten majoitus- ja vastaanottokeskusten perustaminen haasteellista.

Vantaa

Ei lausuntoa

Vöyri

Ei lausuntoa